

Ankieta „Słownika Polski Walczącej na kresach”

1. CZERNIAWSKI STEFAN S. WACŁAWA I STEFANII, PS. „SZUMSKI”
2. Urodziłem się w miejscowości folwark NOWY ŚWIAT wchodzący w skład majątku TUHANOWICZE gm. CYRYN woj. NOWOGRÓDEK
3. Nie dotyczy.
4. Chłopskie - ojciec zarządca majątku TUHANOWICZE. Przed wybuchem II wojny światowej ukończyłem 6 klasę szkoły podstawowej w m. WORONCZA.
5. Po wkroczeniu Armii Czerwonej na tereny nowogródzyczyny w 1939r. wyrzuceni z majątku TUHANOWICZE i pozbawieni własności, zamieszkiwaliśmy wraz z rodzicami i rodzeństwem u rodziny i okolicznej ludności, często zmieniając miejsce zamieszkania.

We wrześniu lub październiku 1941r. powróciłem wraz z rodziną do majątku TUHANOWICZE, gdzie odzyskaliśmy część zagarniętej własności. Ze względu na zagrożenie jakie narastało ze strony władz okupacyjnych i agresji ze strony sowieckiej partyzantki mającej coraz większe wpływy na tych terenach, opuściliśmy majątek TUHANOWICZE i zamieszkaliśmy we wsi LITAROWSZCZYŻNA na własnym 10h gospodarstwie.

6. Nie dotyczy.
7. Działalność konspiracyjną w ZWZ-AK prowadziłem od maja 1942r. do chwili aresztowania przez NKWD w czerwcu 1945r., na terenie okręgu nowogródzkiego „NÓW” obwód BARANOWICZE „PUSZCZA” placówka HORODYSZCZE i WORONCZA. Polegała ona na gromadzeniu i przechowywaniu broni, leków i środków opatrunkowych, które przekazywałem kolegom z w/w placówek odchodzącym do oddziałów AK. W czasie tej działalności pełniłem również funkcję łącznika prasy konspiracyjnej. Do oddziału partyzanckiego nie zostałem wcielony ze względu na nie dokończoną operację mobilizacyjną AK na terenach, gdzie duże wpływy miała partyzantka sowiecka.
8. Po wkroczeniu Armii Czerwonej latem 1944r. na tereny nowogródzyczyny nadal zajmowałem się działalnością konspiracyjną. Przechowywałem broń, która w większości pochodziła od byłych żołnierzy AK oraz pozyskiwałem i dostarczałem dokumenty repatriacyjne na wyjazd do Polski dla AK-owców powracających spod WILNA. W tym czasie rozpocząłem działalność konspiracyjno - niepodległościową w grupie samoobrony, w skład której wchodziłi żołnierze AK 77 pp I bat. 2 kompanii. Byłem łącznikiem tej grupy oraz prowadziłem wywiad na rzecz tej placówki. Zachowałem swój dotychczasowy pseudonim „SZUMSKI” i stopień szeregowego. W czerwcu 1945r. zostałem aresztowany wraz z ojcem i uwięziony w więzieniu w BARANOWICZACH za uzbrojenie dziewięciosobowej grupy uciekinierów z tegoż więzienia. Po uwolnieniu w lipcu 1945r., wyjechałem jesienią wraz z rodziną do Polski.
9. Po wkroczeniu wojsk sowieckich na tereny nowogródzyczyny w 1939r. zostaliśmy wyrzuceni z majątku TUHANOWICZE i pozbawieni własności. Po wkroczeniu Armii

Czerwonej w 1944r., aresztowany przez NKWD w 1945r., pobyt w więzieniu. Po zwolnieniu z więzienia przez 3,5 miesiąca tj. do października 1945r. zmuszony zostałem meldować się co 1-2 tygodnie do NKWD w BARANOWICZACH oddalonych o 20 km od miejsca zamieszkania.

10. Nie dotyczy.

11. W 1945r., jako repatriant przyjechałem wraz z rodziną na Ziemie Odzyskane i osiedliliśmy się w woj. pilskim. Od stycznia 1946r. podjąłem naukę w Liceum Pedagogicznym w Sulechowie. W 1948r. powołany zostałem do odbycia zasadniczej służby wojskowej w Łodzi i w tym czasie ukończyłem szkołę średnią. W 1950r. pozostałem w służbie zawodowej gdzie przebywałem do maja 1980r. W 1952r. zawarłem związek małżeński z Ireną Bogdanowicz. Do 1952r. pełniłem służbę w wojskach lądowych a następnie w Marynarce Wojennej w korpusie dowódczo - sztabowym. W tym okresie, od 1950 do 1980r., nie pełniłem żadnych funkcji partyjno - politycznych w PZPR, byłem natomiast karany partyjnie i służbowo za przekonania religijne.

Z powodu stanu zdrowia zostałem zwolniony z zawodowej służby wojskowej i przeniesiony do rezerwy w stopniu komandora porucznika.

12. Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski - 1980r., Złoty Krzyż Zasługi - 1968r., Odznaka Pamiątkowa „Akcji Burza - 1994r., Odznaka Weterana Walk o Niepodległość - 1995r., Brązowy - 1955r., Srebrny - 1963r., Złoty - 1970r. Medal „Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny”; brązowy i srebrny Medal za Zasługi dla Obronności Kraju nadany 1967 i 1969r.; Medal 800-lecia Pucka - 1969r.

13. W czasie okupacji niemieckiej w latach 1941 - 44, a następnie sowieckiej do 1945r. wraz z całą rodziną podjęliśmy działalność konspiracyjną. Brat Józef ps. „Staniszewski”, żołnierz 2 kompanii I bat. 77 pp AK aresztowany i wyrok w 1948r., 6 lat więzienia za przynależność do AK i WIN - zmarł w 1950r. Ojciec ps. „Dzięcioł”, siostra ps. „Ciawa” i ja w konspiracji do 1945r. Ponadto mimo grożącego niebezpieczeństwa ze strony niemieckich władz okupacyjnych rodzice moi udzielali schronienia dla Żydów z Horodyszczka i okolicznych miejscowości, którzy następnie wstąpili do tworzących się oddziałów partызantki sowieckiej.

Rodzina żony również przeżyła poważne represje: w 1939r. pozbawiona własności ziemskich przez władze sowieckie, ojciec z wyrokiem 8-letnim wywieziony do Kazachstanu. Następnie żołnierz w Armii Andersa - zmarł w Teheranie w 1945r.

14. Światowy Związek Żołnierzy AK Koło w Gdyni, Biografie i Wspomnienia wyd. w 1996r., str. 26.

15. Odbitka kserograficzna - zał. 1

16. Odbitka kserograficzna - zał. 2

Załączników 2 na 2 ark.